

**Ремнова Анжеліка
Григорівна**
кандидат педагогічних
наук, доцент
a.h.remnova@npu.edu.ua

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЛАНУВАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ЛЮДЕЙ ТРЕТЬОГО ВІКУ»

I. Основна мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування компетентностей, які сприятимуть оволодінню теоретичними, професійними знаннями та практичними навичками щодо планування та організації освіти людей похилого віку, ознайомленню з пріоритетними тенденціями розвитку освіти дорослих в Україні та світі, дослідженням сутності та значення освіти людей третього віку, проектуванням перспектив освітньої діяльності для людей похилого віку у майбутній професії.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
ВВ2.02
цикл дисциплін поглибленої підготовки за спеціальністю

III. Програмні результати навчання

ПРН1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку суспільства, інноваційні підходи у формуванні методології і теорії освітніх/педагогічних наук та дотичного наукового знання.

ПРН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію

ПРН6.Розробляти оптимальну стратегію колективної, групової діяльності для реалізації проєктів у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм

ПРН7.Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання

ПРН17. Знати вікові психофізіологічні, особистісні, соціальні і професійні особливості особистості, закономірності їх розвитку впродовж життя

ПРН18.Знання особливостей дорослого як суб'єкта освітньої діяльності з його правом на вибір змісту освіти, індивідуальних освітніх програм.

ПРН19. Розуміння особливостей освіти дорослих, відмінностей між педагогічною і андрагогічною освітніми моделями.

ПРН20.Використовувати андрагогічні технології у формальній і неформальній освіті. Вміння враховувати соціально-психологічні особливості дорослої аудиторії.

ПРН21.Здатність до суб'єктної взаємодії, співробітництва і співтворчості в освітньо-науковому процесі.

IV. Короткий зміст дисципліни

Модуль I. Структура і зміст роботи установ освіти для людей третього віку.

Тема 1.1. Сутність, завдання та принципи організації освіти людей третього віку.

Сутність понять «третій вік», «університет для людей третього віку», «герогіка», «андрагогіка». Проблема інтеграції людей похилого віку в комунікативний і культурний простір. Людина похилого віку як суб'єкт освітньої діяльності.

Принципи організації освіти людей третього віку. Основні завдання та мета навчання людей третього віку. Створення установ освіти для людей третього віку. Зміст роботи в Інституті освіти людей третього віку

Тема 1.2. Загальні засади функціонування інституту освіти людей третього віку як інституційної моделі неформальної освіти

Концептуальні засади «освіти старших дорослих». Юридичні, економічні та управлінські засади функціонування Інституту освіти людей третього віку як структурного підрозділу закладу вищої освіти. Міжнародний досвід організації освіти людей третього віку (основні моделі навчання літніх людей – французька, англо-саксонська, північно-американська, південно-американська, китайська). Міжнародне об'єднання університетів третього віку

Тема 1.3. Структура Інституту освіти людей третього віку

Відповідність чинному законодавству України та статуту ЗВО. Кафедра як основна ланка освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку. Керівництво інститутом. Обов'язки директора Інституту людей третього віку

Тема 1.4. Учасники освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку

Учасники освітнього процесу в Інституті освіти людей третього віку: науково-педагогічні працівники ЗВО; особи, які навчаються в Інституті; треті особи-викладачі інших закладів вищої освіти, вчителі, фахівці управління соціального захисту населення, працівники культури, туризму, охорони здоров'я та інших галузей господарства). Права і обов'язки науково-педагогічних працівників та осіб, що навчаються в Інституті людей третього віку. Правила внутрішнього розпорядку ЗВО.

Тема 1.5. Організація освітнього простору в установах освіти для людей третього віку

Види діяльності та система заходів для примноження знань та компетентностей у осіб, що навчаються. Випускова кафедра як структурна одиниця та організатор освітнього процесу в Інституті

Напрями діяльності в освітньому процесі Інституту. Форми організації освітньої діяльності Інституту. Організація та проведення освітнього процесу відповідно до нормативних документів закладу вищої освіти, положення про Інститут освіти людей третього віку, а також з урахуванням вікових, фізичних, когнітивних, психічних і соціальних можливостей людей третього віку.

Тема 1.6. Співпраця Інститутів освіти людей третього віку з іншими та міжнародними організаціями

Встановлення зв'язків з іншими організаціями та громадянами (зокрема, й за кордоном) з метою вивчення та обміну досвідом, а також задля поліпшення якості освітнього процесу

Основні напрямки міжнародної співпраці Інституту: участь у всеукраїнських та міжнародних освітніх програмах для осіб третього віку; організація всеукраїнських та міжнародних наукових, освітніх та культурних комунікативних заходів; проведення спільних наукових досліджень.

Тема 1.7. Подолання стереотипів, ейджизму та створення умов для успішного навчання осіб третього віку

Нові цивілізаційні виклики та всезагальний «освітній рух». Освіта дорослих – рівнозначна складова національної системи освіти. «Освіта дорослих у контексті неперервної освіти». Подолання стереотипів щодо освіти людей третього віку. Концепція програми «Освіта дорослих протягом усього життя».

Модуль 2. Освітня програма організації освітнього процесу в установах освіти для людей третього віку

Тема 2.1. Передумови створення освітньої програми для освітніх установ для людей третього віку. Зарубіжний досвід

Основне завдання освіти людей третього віку – підтримка активного довголіття, що сприятиме зняттю навантаження на систему соціального забезпечення й охорони здоров'я та економічному добробуту країни. Потреба переосмислення ролі освіти людей третього віку для реалізації концепції активного і позитивного довголіття в Україні.

Розширення функцій університету (освіта перестає бути прерогативою молоді). Нові можливості щодо залучення осіб третього віку в академічне середовище. Створення освітніх програм (як загальнокультурного, так і професійного спрямування) для цієї вікової і соціальної групи. Аналіз інституційної моделі освіти старших дорослих (olderadults) / людей третього віку (people of the third age) у США – “Institute for Learning in Retirement”, “Learning in Retirement Institute”, “Life long Learning Institute”, що діють як структурні підрозділи закладів вищої освіти

Тема 2.2. Зміст та особливості освітньої програми Інститутів освіти для людей третього віку

Головне завдання змісту освіти осіб третього віку - сприяння суспільній інтеграції, пристосування до соціальних, технологічних, економічних та культурних змін, забезпечення автономної життєдіяльності у постпенсійній фазі життя. Організаційні форми навчання, через які реалізується зміст освіти (курси, тренінги і практичні заняття, спрямовані на інтелектуальну, психічну, соціальну та фізичну активність людини та які поєднують навчання, фізичну активність і дозвілля). Така організація освітнього процесу дозволяє людям третього віку відчувати себе частиною академічної спільноти.

Особливості освітньої програми Інститутів освіти людей третього віку: опора на здобуті знання і компетентності слухачів, використання їхнього попереднього (життєвого і професійного) досвіду, широкий спектр курсів суспільного, гуманітарного й мистецького циклів, поєднання навчання, здоров'язбережувальних тренінгових технологій та дозвілля (туризму), академічна свобода учасників освітнього процесу (можливість вибору курсів, форм і методів навчання, залучення слухачів до планування і розроблення освітньої програми та ін.).

Тема 2.3. Сутність та характеристика програмних компетентностей освітньої програми для установ освіти людей третього віку

Загальні компетентності (здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність удосконалювати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень; усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань) Уміння вчитися впродовж життя.

Соціальна і громадянська компетентності (здатність адекватного сприйняття старіння і старості та ін.). Ініціативність і підприємливість. Інформаційно-цифрова і технологічна компетентність. Обізнаність і самовираження у сфері культури. Екологічна компетентність. Компетентність у сфері здорового

способу життя, активного й позитивного довголіття

Тема 2.4. Освітні компоненти освітньої програми Інститутів освіти людей третього віку.

Обов'язкові компоненти освітньої програми (філософія, історія, психологія, соціологія; правова, економічна, фінансова грамотність; мистецтво, туризм, здорове довголіття, волонтерська робота та інші).

Вибіркові компоненти освітньої програми як можливість задовольнити різноманітні запити здобувачів освіти та для розвитку основних видів освітньої діяльності людей третього віку: інтелектуально-пізнавальної, набуття знань і практичних компетентностей у певній сфері знань, фізичного розвитку та охорони здоров'я, мистецько-творчого напрямку, дозвілля та інше.

Тема 2.5. Особливості практичної підготовки та формування практичних компетентностей в установах освіти для людей третього віку

Надання людям похилого віку можливостей творчого самовираження – шлях до гармонійного розвитку суспільства

Практична підготовка (за вибором). Робота з персональним комп'ютером. Соціальні мережі. Блог. Фотографія. Музичне мистецтво. Образотворче мистецтво. Флористика. Вишивання. Йога. Садівництво. Кулінарне мистецтво.

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання дисципліни

Кафедра педагогіки Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова
Ремньова Анжеліка Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогіки

VI. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання дисципліни

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких:
лекційних – 8 год., семінарських – 6 год., самостійної роботи – 76 год.(денна);
лекційних – 6 год., семінарських – 6 год., самостійної роботи – 78 год.(заочна);
Дисципліна викладається у 1,2 семестрах.

VII. Основні інформаційні джерела для вивчення дисципліни

1. Дем'яненко Н.М. (2021) Герогогіка: предметно-наукове поле та напрями інституціалізації. *Вища освіта України.* № 3(82). С. 59-66
2. Дем'яненко Н.М. (2011) Ідея освіти впродовж життя у світовому освітньому просторі (1949-2010). *Рідна школа.* № 1-2. С. 49-53.
3. Дем'яненко Н.М. (2020) Модель Інституту освіти людей похилого віку. *Неформальна та інформальна освіта як ресурс розвитку особистості: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 22 травня 2020 р. К.: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського. С. 30-34.
4. Дем'яненко Наталія, Чаграк Наталія (2019) Освітня геронтологія: проект Положення і Програми Інституту освіти людей третього віку. *Рідна школа.* № 1. С. 67-73.
5. Кабаченко Н. (2016) Деякі проблеми діяльності університетів третього віку в Україні. *Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота.* С. 65–69.
6. Лук'янова Л.Б. (2014) Андрагогіка: ретроспективний аналіз походження терміну та особливості сучасного змістового наповнення. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи.* Вип. 2. С. 107-116.
7. Сагун І.(2010) Міжнародний досвід організації навчання людей третього віку. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи.* Вип. 2. С. 199-208.
8. Сігаєва Л.Є. (2009) Концепція розвитку освіти дорослих в Україні. Київ: ЕКМО.
9. Федоренко С.А. (2014) Університети «третього віку» як складова безперервної освіти: зарубіжний досвід. *Педагогічний процес: теорія і практика.* № 1. С. 133-138.
10. Чаграк Наталія (2019) *Освіта людей похилого віку у США (1962-2015)*: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М.

VIII. Система оцінювання

Поточний контроль: оцінювання на семінарських і практичних заняттях, виконання індивідуальних творчих завдань, оцінювання презентацій, виконання практичних і тестових завдань.
Підсумковий контроль: залік у 2 семестрі.